

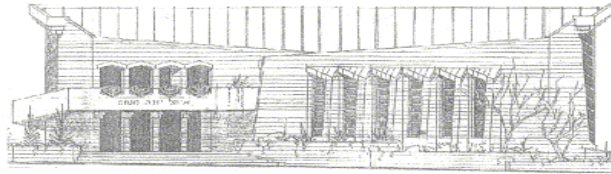
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com



אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשת שבת נחמו תשס"ח בנושא:

ט"ו באב - יום טוב לישראל

מאת הרב דוד אברהם ספקטור, רב הקהילה

מנהגי ט"ו באב בזמן המשנה

שבת שלום. השבת ט"ו באב ונאמר על זה במשנה (תענית כו.): "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות וחוללות (רוקדות) בכרמים, ומה היו אומרות: בחור! שא נא עיניך וראה מה אתה בורר(בוחר) לך, אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה."

מנהגי ט"ו באב היום

גם היום ט"ו באב הוא קצת יום טוב ולא אומרים בו תחנון ובשבת לא אומרים אב הרחמים בבוקר ולא צדקתך במנחה. והריטב"א מוסיף ש"נהגו לעשות סעודה בשבת שלאחר ט' באב."

היום ריקוד מוצנע

היום מעשה כזה שבנות רוקדות בפני גברים כדי להתחתן לא היה עובר, לא בג"ץ ולא בד"ץ. לא בג"ץ כיון שיש כאן פגיעה בכבוד האדם. ולא בד"ץ, כיון שיש כאן פגיעה בצניעות. היום עלה הדור וברוב השמחות הריקוד הוא מוצנע מאחורי פרגוד.

בזמן המשנה ריקוד לצורך הקמת בית

האמת היא, שגם בזמן המשנה ריקוד הנשים בט"ו באב וביו"כ בפני הגברים היה מעשה חריג, אפילו שזה היה מוצנע בין הכרמים ולא ריקוד בפני הגברים אלא מחול במעגל כלפי פנים. זה היה אז לצורך מצוה, כדי לפתור בעיית הרווקות המאוחרת, כמובא בברייתא (תענית לא.): "מי שאין לו אשה נפנה לשם." רק רווק או רווקה שעדיין לא זכו להקים בית בישראל פנו לשם.

שימוש באינטרנט כשר להקמת בית

גם היום מצוה להשתמש בכל דרך כשרה כדי להקים בית נאמן בישראל, כגון השימוש באינטרנט, באתרים כשרים כגון 'חופה', 'כיפה' ולאחרונה אתר 'שושבינים'. הקיץ אני משתתף בשתי חתונות במשפחה, שתחילת ההיכרות שלהם היתה דרך האתרים הכשרים באינטרנט.

משפחה חד-הורית

לעומת פתרון המחול והאינטרנט הכשר אין לפתור את בעיית הרווקות המאוחרת והרצון לאמהות ע"י הקמת משפחה חד-הורית באמצעות תרומת זרע. אין מצוה כזו. וראיתי מובא (מקור ראשון/הצפה י"ב אב תשס"ח עמ' 10) בשם הרב אהרן ליכטנשטיין שזו "פגיעה בילד חף מפשע. והרי התורה מדגישה כל כך את החובה לרחם על יתומים ולעזור להם, אז אנחנו ניצור מלכתחילה יתומים ואומללות מיותרת?!" ובכנס האחרון של צהר בתקופת שבועות דברו הרבנים וביניהם הרב פרופ' נחום רבינוביץ והרב יעקב אריאל בחריפות נגד הקמת משפחות חד-הוריות. כל זה לכתחילה, אבל בדיעבד אם יש כבר משפחה חד-הורית בוודאי חובה לכבד אותה ולעזור לה ככל האפשר.

נישואין החל מגיל 18

פתרון שורשי וחיובי לרווקות הוא נישואין בגיל צעיר, החל מגיל 18, כדברי המשנה י"ח לחופה. אף שההורים תמיד בצדק שואלים את שאלת הגמרא (קידושין ב.) "וכסף מנלן?!", מכל מקום זה עדיף מלעמוד בניסיונות קשים, וזה יחסית גיל מבוגר לדורות הקודמים שהיו מתחתנים אפילו בגיל 14.

בנים ובנות בגיל תיכון

לאחרונה פנה אלי הורה כאן בקהילה וביקש ממני שאדבר על יחסי בנים ובנות בגיל תיכון. אמנם זה נושא שהצניעות יפה לה, אבל בדור הזה מצווה לדרוש על זה ברבים, כדי שח"ו לא יהיו מעשים לא אחראים ובלתי הפיכים. חלק מההלכות הקשורות לתקשורת בין בנים לבנות מופיעות בהלכות איסור יחוד. הכלל הוא, שאסור להימצא ביחד במקום שאין בו אנשים אחרים או שאין אפשרות או סבירות שאנשים אחרים יבואו לשם. אכן רבים מהנוער שואלים על זה שאלת רב, אבל אין תחליף להורים שעליהם מוטלת מצות החינוך גם בנושאים עדינים אלה ועליהם לשוחח עם הילדים ובפרט עם אלה שבגיל תיכון ולומר להם מהן

הגבולות מצד התורה והמוסר. דוגמה למעשה לא אחראי היה לפני כמה חודשים בבית-שמש כאשר בחור בגיל 16 לקח טבעת מבחורה בגיל 15 וקידש אותה בטבעת זו כביכול בצחוק בנוכחות שני עדים כשרים. שניהם לומדים במוסדות חינוך דתיים. צריך לדעת שלדברים יש השלכות הלכתיות ואסור לשחק באש.

ט' באב - שנאת חנם, ט"ו באב - אהבת חנם

נשוב לעניני דיומא. ט"ו באב הוא התיקון לט' באב. ט' באב נגרם ע"י שנאת חנם וט"ו באב הוא היום של אהבת חנם. הן במישור הפרטי לאלה שאחרי הריקוד בכרמים זוכים להקים משפחה, והן במישור הלאומי כמובא במסכת תענית (ל:): שבט"ו באב "הותרו שבטים לבוא זה בזה". וכותבים על זה התוספות: "דהיינו יום טוב". עד אז היה תקף מה שה' צוה לבנות צלפחד: לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים. זאת אומרת שהיה אסור לנשים שהן היורשות היחידות להתחתן עם גברים משבט אחר, כדי למנוע שהנחלה שהן קבלו בירושה תעבור לשבט של החתן. בט"ו באב הוחלט ש"דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה" הדור הראשון של חלוקת הארץ, אבל מכאן ואילך מותר לכל אחת להתחתן עם כל אחד מישראל, גם אם הוא משבט אחר, גם אם זה יגרום שנחלה משבטה תעבור לשבט אחר.

"נישואי תערובת" בין העדות ואהבת חנם

זה דומה למצב היום של "נישואי תערובת" במרכאות בין העדות השונות בעם ישראל, שזה מוסיף אהבת חנם ואחדות ישראל, אף שזה גורם לעת עתה לאיבוד מנהגי העדה ובזמנו מנהגי השבט, כפי שכותב הרב קוק (אורות מג-ד): "שכחת השבטים ליחוסם, הכנה היא לאחדות ישראל. בתקופת הגלות יכולה היתה חלוקת השבטים לגרום, שכל שבט יפרד לגמרי מכללות האומה. המנהגים... אשר בהיות כל שבט במקומו, הוסיפו אור ובנו את עולמם של בני השבט, הנה בזמן [הגלות]... היו מביאים... להרס. היתה זו עצת ה', שהתעוררות הנשמה הכללית, תבוא אחרי מחיית הקווים הפרטיים [של כל שבט]. [אח"כ] ישראל ישוב על מכונו (מקומו) וכח שבטיו (ומנהגיהם) ישוב אליו בהרמוניה. מזבח ה' יבנה שוב על ידי שנים עשר אבנים." על ידי שנים עשר שבטי ועדות ישראל ומנהגיהם ביחד. ושוב יתקיים בנו התפלה:

"ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך."